

T.Y.B.A.

HISTORY

MEDIEVAL INDIA (1000 A.D. TO 1707 A. D.)

(PAPER-IV) (07TH MAY- 2018)

Q.P. Code : 29355

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt Any five questions.
 2. All questions carry equal marks.

- Q. 1** Explain the social and economic condition of Medieval India in the Turkish invasion.
- Q. 2** Mark an estimates of Balban as a ruler.
- Q. 3** Assess the administrative and Military reforms of Ala-ud-din-khilji.
- Q. 4** Discuss the economic and cultural development under Vijaynager rulers.
- Q. 5** Comment on :- Any Two
- 1) Razia Sultana
 - 2) Reforms of Firuz-Shah-Tughlaq
 - 3) Iqta System
 - 4) Art and Architecture during Sultanate Period
- Q. 6** Evaluate the religious policy of Akbar.
- Q. 7** Describe the Deccan Policy of the Aurangzeb.
- Q. 8** Examine the central administration of the Mughals.
- Q. 9** Bring out the factors that led to the foundation of Swarajya by Shivaji Maharaj.
- Q. 10** Write short note on **any two** of the following:
- 1) Babur
 - 2) Chhatrapati Sambhaji
 - 3) Trade and Commerce under the Mughals
 - 4) Bhakti Movement

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र. १ तुर्की आक्रमणाच्या वेळी भारताची राजकीय व आर्थिक परिस्थिती स्पष्ट करा.
- प्र. २ बल्बन एक प्रशासक म्हणून मुल्यांकन करा.
- प्र. ३ अल्लाउद्दीनखिलजीच्या प्रशासकीय व लष्करी सुधारणांचा आढावा घ्या.
- प्र. ४ विजयनगर शासकांच्या आर्थिक व सांस्कृतिक विकासाची चर्चा करा.
- प्र. ५ कोणत्याही दोहोंवर भाष्य करा.
१) रझिया सुलताना
२) फिरोजशहा तुघलकाच्या सुधारणा
३) इक्ता पद्धत
४) सुलतान काळातील कला व स्थापत्य
- प्र. ६ अकबरच्या धार्मिक धोरणांचा आढावा घ्या.
- प्र. ७ औरंगजेबच्या दख्खन धोरणाविषयी वर्णन करा.
- प्र. ८ मुघलांच्या केंद्रीय प्रशासनाचे परीक्षण करा.
- प्र. ९ शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्य स्थापनेसाठी कोणते घटक कारणीभूत ठरले ते विशद करा.
- प्र. १० टीपा लिहा (कोणतेही दोन)
१) बाबर
२) छत्रपती संभाजी
३) मुघलकालीन व्यापार व दळणवळण
४) भक्ती चळवळ

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1) Attempt Any **Five** Questions.

2) All Questions carry **Equal** Marks

- Q.1** Explain main factors that caused rebellion of 1857.
- Q.2** Elucidate the contribution of Brahma Samaj & Ramkrishna Mission in the Movement of Social & Religious Reforms.
- Q.3** Elucidate the background caused the emergence of extremism. Also explain the role played by Lokmanya Tilak in the National Movement.
- Q.4** Narrate the detail account of the merger of Princely States and the contribution of Sardar Patel in the process of merger.
- Q.5** Write short notes. (**Any Two**)
- A) Consequences of 1857's Revolt
 - B) Formation of Indian National Congress
 - C) Non-Cooperation Movement
 - D) Linguistic Reorganization of the States
- Q.6** Discuss the factors responsible for Emergency. Also explain various incidents and events that took place after Emergency.
- Q.7** Evaluate the performance of the Janata Government.
- Q.8** Review the relations between India and U.S.A. for the period of 1947-1984
- Q.9** Evaluate the separatist movement in India.
- Q.10** Write short notes (**Any Two**)
- A) Green Revolution
 - B) Objectives of Foreign Policy
 - C) Women Empowerment
 - D) Reservation Policy

मराठी रुपांतर

[वेळ :३ तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: 1) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांस समान गुण आहेत.

- प्र.१ १८५७ च्या उठावाला कारणीभूत ठरलेले प्रमुख घटक स्पष्ट करा.
- प्र.२ सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीत ब्राम्हो समाज व रामकृष्ण मिशन यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्र.३ जहालवादाच्या उदयाची पाश्चिमी सांगून लोकमान्य टिळकांचे राष्ट्रीय चळवळीतील भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.४ संस्थानांच्या विलीनीकरणाचा सविस्तर वृतांत सांगून सरदार पटेल यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- प्र.५ टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)
अ) १८५७ च्या उठावाचे परिणाम
ब) राष्ट्रीय सभेची स्थापना
क) असहकार चळवळ
ड) भाषावार प्रांतरचना
- प्र.६ आणीबाणी लागू करण्यासाठी आवश्यक ठरलेले घटक सांगून आणीबाणी नंतरच्या घडामोडी विशद करा.
- प्र.७ जनता सरकारची कामगिरी स्पष्ट करा
- प्र.८ भारत-अमेरिका संबंधाचा (१९४७-१९८४) आढावा घ्या.
- प्र.९ भारतातील फुटीरतावादी चळवळीचे मुल्यमापन करा.
- प्र.१० टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)
अ) हरित क्रांती
ब) परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टे
क) महिला सक्षमीकरण
ड) आरक्षण धोरण

Please check whether you have the right question paper.

- N.B.:**
- 1) Attempt **any four** questions of which at least on question should be from **each section**.
 - 2) **All** questions carry **equal marks**.
 - 3) Answers to **all** questions should be written in the same **answer sheet**.

Section – I

1. Give a brief account of Gharapuri and Kanheri caves.
2. Bring out the importance of Epigraphy to the study of Ancient Indian History.
3. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Archaeology and History, Archaeology and Zoology.
 - b) Formation of a site.
 - c) Punch-marked Coins.
 - d) Contribution of numismatics to the study of Ancient Indian History.

Section – II

4. Define the term Museum. Explain the in-house and outreach activities of Museums.
5. Explain in detail the various methods of collection of objects in a Museum.
6. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Duties of a curator.
 - b) Types of Museums.
 - c) Museum Movement in India from 1784-1920.
 - d) Museum Exhibition techniques.

Section – III

7. Describe the various methods of taking care of books in a library.
 8. Give an account of the different library services.
 9. Write short note on **any two** of the following :
 - a) Dewey-Decimal Classification.
 - b) Principles of cataloguing.
 - c) History of Library movement in India.
 - d) Electronic revolution and libraries.
-

(मराठी रुपांतर)
(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३) सर्व विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

विभाग - १

१. घारापूरी व कान्हेरी लेण्यांची थोडक्यात माहिती लिहा.
२. प्राचीन भारताच्या इतिहासातील पुराभिलेखांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
अ) पुरातत्त्वशास्त्र आणि इतिहास व जीवशास्त्र.
ब) उत्खनन स्थल निश्चिती.
क) आहत नाणी.
ड) प्राचीन भारताच्या इतिहासातील नाणकशास्त्राचे योगदान.

विभाग - २

४. वस्तुसंग्रहालयाची व्याख्या करा. वस्तुसंग्रहालयाची अंतर्गत व बहिर्गत कामे विशद करा.
५. वस्तुसंग्रहालयात वस्तु गोळा करण्याच्या विविध पध्दती विषयी सविस्तर लिहा.
६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
अ) अभिरक्षकाची कर्तव्ये.
ब) वस्तुसंग्रहालयाचे प्रकार.
क) १७८४ ते १९२० या कालातील भारतातील वस्तुसंग्रहालय चळवळ.
ड) वस्तुसंग्रहालयातील वस्तुप्रदर्शनाचे तंत्र.

विभाग - ३

७. ग्रंथालयातील ग्रंथाची काळजी घेण्याच्या विविध पध्दतीविषयी सविस्तर लिहा.
८. विविध ग्रंथालयीन सेवांविषयी सविस्तर लिहा.
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा :
अ) डिबीची दशमान वर्गीकरण पध्दती.
ब) तालकीकरणाची तत्त्वे.
क) ग्रंथालय चळवळीचा इतिहास.
ड) इलेक्ट्रॉनिक क्रांती व ग्रंथालये.

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: Attempt any five questions

All questions carry equal marks.

- Q.1** Describe the Political conditions of India on the eve of Turkish Invasion.
- Q.2** Explain the Balban as a ruler and administrator.
- Q.3** Review the land revenue policy and military reforms of Ala-uddin Khilji.
- Q.4** Give an account of the rise & growth of the Vijayanagar empire.
- Q.5** Write short note (**any two**)
- 1 Raziya sultana
 - 2 Reforms of Muhammad-Bin-Tughlak
 - 3 Muhammad Gawan
 - 4 Socio-economic condition of Sultanate period.
- Q.6** Review the imperialist policy of Akbar.
- Q.7** Explain the Central administration of the Mughals in Medieval India.
- Q.8** Examine the factors led to the foundation of Swarajya by Shivaji maharaj.
- Q.9** Discuss the position of Women during the Medieval period in India.
- Q.10** Write short notes on (**any two**)
- 1 Babur
 - 2 Shahajahan
 - 3 Chhatarpati Sambhaji
 - 4 Bhakti Movement

[वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र.१ तुर्की आक्रमणकालीन भारतातील राजकीय परिस्थितीचे वर्णन करा.
- प्र.२ बल्बन एक प्रशासक व राज्यकर्ता होता हे स्पष्ट करा.
- प्र.३ अल्लाउद्दीन खिलजीचे जमीन व लष्करी सुधारणांचे पुर्नमुल्यांकन करा.
- प्र.४ विजयनगर साम्राज्याचा उदय व विकासाचा आढावा घ्या.
- प्र.५ टिपा लिहा (कोणतेही दोन)
१. रझिया सुलतान
२. मुहम्मद गवाण
३. सुलतान काळातील सामाजिक व आर्थिक स्थिती
- प्र.६ अकबराच्या साम्राज्य विस्ताराचा आढावा घ्या.
- प्र.७ मध्ययुगीन भारतातील मुघलांचे केंद्रिय प्रशासन स्पष्ट करा.
- प्र.८ स्वराज्य स्थापनेस शिवाजी महाराजांना कोणते घटक कारणीभूत ठरले त्याचे परीक्षण करा.
- प्र.९ मध्ययुगीन भारतातील स्त्रियांच्या परिस्थितीची चर्चा करा.
- प्र.१० टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)
१. बाबर
२. शहाजहान
३. छत्रपती संभाजी
४. भक्ति चळवळ

T.Y.B.A.

HISTORY

MODERN INDIA (1857-1984)

(PAPER-V) (18TH MAY- 2018)

Q.P. Code : 26585

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt **any five** questions.
2. All questions carry **equal** marks.

- Q. 1** Examine the various causes responsible for the outbreak of the Revolt of 1857.
- Q. 2** Discuss the main trends in Socio-religious reform movement in 19th century India.
- Q. 3** Explain the policies and programs of the moderates (1885-1905).
- Q. 4** Give the main features of Indian Constitution.
- Q. 5** Write short notes (**Any Two**)
A) Main Leaders of the Revolt of 1857.
B) Formation of Indian National Congress.
C) Revolutionary movement in Maharashtra.
D) Integration of Indian States.
- Q. 6** Review the circumstances that led Indira Gandhi to declare national emergency in 1975.
- Q. 7** Discuss the details success and failures of Janata Government.
- Q. 8** Review the Foreign Policy of India – U.S.S.R. about 1947-1984.
- Q. 9** Bring out the rise and growth of separatist movement in India from 1947 to 1984.
- Q. 10** Write short notes (**Any Two**)
A) Nationalization of Bank in India.
B) Basic principles of Indian foreign policy
C) Women Empowerment
D) Muslim Communalism.

मराठी रुपांतर

[वेळ: तीन तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

- प्र. १ इ. सन १८५७ च्या उठावास कारणीभूत असलेल्या विविध कारणांचे परीक्षण करा.
- प्र. २ १९ व्या शतकातील भारतातल्या सामाजिक व धार्मिक सुधारणा चळवळीच्या प्रमुख प्रवाहांची चर्चा करा.
- प्र. ३ मवाळ मतवाद्यांची (१८५५ ते १९०५) धोरणे व कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- प्र. ४ भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र. ५ टीपा लिहा (कोणत्याही दोन).
- अ) इ.स १९५७ च्या उठावातील प्रमुख नेते
ब) राष्ट्रीय सभेची (कॉॅंग्रेसची) स्थापना
क) महाराष्ट्रातील क्रांतिकारक चळवळी
ड) भारतीय संस्थानांचे विलिनीकरण
- प्र. ६ इ. स. १९७५ मध्ये इंदिरा गांधीनी जाहीर केलेल्या राष्ट्रीय आणिबाणीस कारणीभूत ठरलेल्या परिस्थितीचा आढावा घ्या.
- प्र. ७ जनता सरकारच्या यशापयशाची सविस्तर चर्चा करा.
- प्र. ८ भारत व सोव्हिएट रशिया यांच्यातील परराष्ट्रीय संबंधाचा (१९४७ – १९८४) आढावा घ्या.
- प्र. ९ इ. स. १९४७ ते १९८४ या काळातल्या भारतातील फुटीरतावादी चळवळीचा उदय व विकास स्पष्ट करा.
- प्र. १० खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
- अ) भारतातील बँकांचे राष्ट्रीयकरण
ब) भारताच्या परराष्ट्रीय धोरणाची मुलतत्वे
क) महिला सबलीकरण
ड) मुस्लीम जमातवाद

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Attempt any **four** questions of which at least **one** question should be from each section.
 2. All question carry **equal** marks.
 3. Answers to all questions should be written in **same answer book.**

Section I

- Q.1** Define Archaeology and Discuss its relations with other sciences.
- Q.2** Bring out the development of Ancient Indian coins from Punch marked to the Gupta Period.
- Q.3** Write short notes on any two of the following.
- a) Methods of Excavations
 - b) Type of Inscriptions
 - c) Bramhi & kharoshi Scripts
 - d) Contribution of Numismatics to Indian History,

Section II

- Q.4** Trace the history of museum movements in India.
- Q.5** Assess the role of curator in modern India.
- Q.6** Write Short notes on Any two of the following.
- a) Types of museums.
 - b) Methods of collection
 - c) Care of organic objects.
 - d) Educational role of museums.

Section III

- Q.7** Discuss the role of librarian in modern library.
- Q8** Explain the types of classification methods.
- Q.9** Write short notes on any two of the following:
- a) Library cataloguing
 - b) Care of books
 - c) Issue of books
 - d) Reference Services

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा मात्र प्रत्येक विभागातून किमान एक प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- ३) सर्व विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

- प्र.१ पुरातत्वशास्त्राची व्याख्या लिहून त्याचे इतर शास्त्रांशी असणारे संबंध स्पष्ट करा.
- प्र.२ आहत कालीन (पंच मार्क) नाण्यापासून ते गुप्त कालीन नाण्यांपर्यंत प्राचीन भारतीय नाण्यांच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
- अ) उत्खनन पद्धती.
- ब) पुराभिलेखाचे प्रकार
- क) ब्राम्ही व खरोष्टी लिपी.
- ड) तानकशास्त्राचे भारतीय इतिहासातील योगदान

विभाग २

- प्र.४ भारतीय वस्तुसंग्रहालय चळवळीचा आढावा घ्या.
- प्र.५ आधुनिक भारतातील अभिरक्षकाच्या भूमिकेचे मुद्र्यांकन करा.
- प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
- अ) वस्तु संग्रहालयांचे प्रकार.
- ब) वस्तु संग्रहाच्या पद्धती.
- क) सेंद्रिय वस्तुंची नीगा.
- ड) वस्तु संग्रहालयांची शैक्षणिक भूमिका.

विभाग ३

- प्र.७ आधुनिक ग्रंथालयातील ग्रंथपालाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र.८ ग्रंथालयीन वर्गीकरणाच्या विविध पद्धतींचे परीक्षण करा.

प्र.९ खालीलपैकी दोहोंवर टिपा लिहा.

अ) ग्रंथालयीन तालीकीकरण.

ब) ग्रंथाची काळजी.

क) पुस्तकांची देव - घेव.

ड) संदर्भ सेवा.

T.Y.B.A.
HISTORY
HISTORY OF MARATHAS
(PAPER-VII) (MAY- 2018)

Q. P. Code: 38612

Timing: 3 Hours

Total Marks: 100

N.B. 1. Attempt **any Five** questions

2. All questions carry equal marks.

1. Review the Marathi sources for the study of Maratha History.
2. Discuss the Political and Economic condition in seventeenth century of Maharashtra.
3. Write in detailed note on Shivaji-Mughal relation.
4. Describe the Coronation of Shivaji and discuss its significance.
5. Assess the achievements of Chhatrapati Sambhaji with special reference of Maratha-Mughal conflict.
6. Bring out the causes and consequences of the Third battle of Panipat.
7. Analyse the factors responsible for the downfall of Maratha Power.
8. Examine the Civil and Judicial administrative system of Royal period.
9. Trace the Social and Cultural development during your study period.
10. Write short notes on **any two** of following:
 - A) Shivaji's Karnataka Campaign.
 - B) Maharashtra Dharma
 - C) Mahadaji Shinde - Nana Phadnis
 - D) Maratha's Architecture

(मराठी रुपांतर)

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. मराठा इतिहासाच्या अभ्यासातील मराठी साधनांचा आढावा घ्या.
२. सतराव्या शतकातील महाराष्ट्रामधील राजकीय आणि सामाजिक परिस्थितीची चर्चा करा.
३. शिवाजी-मुघल संबंधावर सविस्तर टिपण लिहा.
४. शिवाजीच्या राज्याभिषेकाचे वर्णन करून राज्याभिषेकाच्या महत्वाची चर्चा करा.
५. मराठा-मुघल संघर्षाच्या विशेष संदर्भात छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.
६. तिसऱ्या पानिपत युद्धाची कारणे आणि परिणाम विषद करा.
७. मराठा सत्तेच्या पतनास कारणीभूत ठरलेल्या घटनांचे विश्लेषण करा.
८. शिवकालीन मुलकी आणि न्यायिक प्रशासन व्यवस्थेचे परीक्षण करा.
९. तुमच्या अभ्यास कालखंडातील सामाजिक आणि सांस्कृतिक प्रगतीचा मागोवा घ्या.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा:
 - अ) शिवाजीची कर्नाटक मोहीम
 - ब) महाराष्ट्र धर्म
 - क) महादजी शिंदे- नाना फडणीस
 - ड) मराठा स्थापत्य

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions.
 2. All questions carry equal marks. (20 marks each)

1. Trace the events that led to the establishment of the European Community.
2. Discuss the role of the Non – Aligned Movement in the Third World.
3. Describe the role of U.S.A. in the Vietnam War.
4. Assess the Arab – Israel conflict from 1948 to 1967.
5. Review the circumstances that led to the collapse of communism in U.S.S.R.
6. Comment on :-
 - A) Economic Miracle in Japan
 - B) Open Market Economy in China
7. Write an essay on the Apartheid Policy in South Africa.
8. Explain the structure and functions of the United Nations Organisation (UNO)
9. Analyse the various factors that have led to the degradation of the environment.
10. Write short notes on **any two** of the following :
 - A) Causes of decolonization
 - B) Iran – Iraq Conflict
 - C) Women’s Liberation Movement
 - D) Human Rights

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

१. युरोपीय समुदायाच्या स्थापनेस कारणीभूत ठरलेल्या घटनांचा मागोवा घ्या.
२. अलिप्ततावाद चळवळीच्या तिसऱ्या जगातील भूमिकेची चर्चा करा.
३. व्हिएतनाम युद्धातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
४. इ.स. १९४८ - १९६७ या काळातील अरब इस्त्राईल संघर्षाची माहिती द्या.
५. सोव्हिएत रशियामधील साम्यवादाच्या पाडावास कारणीभूत ठरलेल्या घटनांचा आढावा घ्या.
६. भाष्य करा :-
 - अ) जपानमधील आर्थिक चमत्कार
 - ब) चीनमधील खुली बाजारपेठ व्यवस्था
७. दक्षिण आफ्रिकेमधील वंशवर्ण भेद नीतीवर निबंध लिहा.
८. संयुक्त राष्ट्रसंघाची रचना व कार्य स्पष्ट करा.
९. पर्यावरणाच्या ज्हासास कारणीभूत असणाऱ्या वेगवेगळ्या घटकांचे परीक्षण करा.
१०. खालीलपैकी दोहोंवर टिपा लिहा :
 - अ) निर्वसाहतवादाची कारणे
 - ब) इराण - इराक संघर्ष
 - क) स्त्री - मुक्ती चळवळ
 - ड) मानवीय अधिकार

T.Y.B.A.
HISTORY
ELEMENTS OF RESEARCH METHODOLOGY
(PAPER-IX) (MAY- 2018)

Q.P. Code :37806

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Answer any five questions
2. All questions carry equal marks

1. Discuss with relevant examples the meaning and objectives of social science research
2. What do you understand by hypothesis? What are the features of a good hypothesis?
3. Make a study of the advantages and disadvantages of Survey as a good research design.
4. Describe the characteristics and merits of the Interview Method
5. Explain how a researcher in Ancient Indian history will collect and classify source material
6. Bring out the importance of interpretation in social science research
7. Trace the steps involved in writing a Research Report
8. Write short notes: (**any two**)
 - a. Research Problem
 - b. Case Study Method
 - c. Questionnaire
 - d. Book Review

2

(मराठी रुपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण: १००)

सूचना : १. पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे द्या.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. सामाजिक शास्त्रांच्या संशोधनाचा अर्थ व उद्दीष्टे उचित उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
 २. अभ्युपगम म्हणजे काय? आदर्श अभ्युपगमाची वैशिष्ट्ये कोणती ते सांगा.
 ३. सर्वेक्षण पध्दतीच्या फायदे व मर्यादांचा अभ्यास करा.
 ४. मुलाखत पध्दतीच्या वैशिष्ट्यांचे व गुणांचे वर्णन करा.
 ५. प्राचीन भारतीय इतिहास संशोधक साधनांचे संकलन व वर्गीकरण कसे करेल त्याची माहिती द्या.
 ६. सामाजिक शास्त्रांच्या संशोधनात अर्थशोधनाचे महत्त्व सांगा.
 ७. संशोधन अहवालाच्या लेखनातील टप्प्यांचा मागोवा घ्या.
 ८. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)
 - अ) संशोधन समस्या
 - ब) व्यष्टी अध्ययन पध्दती
 - क) प्रश्नावली
 - ड) पुस्तक परिक्षण
-